

Trafiknämnden

## **Förslag till justerade styrdokument med anledning av ny kollektivtrafiklag**

### **Sammanfattning**

I och med att lagen (2010:1065) om kollektivtrafik (nedan benämnd kollektivtrafiklagen) träder i kraft den 1 januari 2012 ersätts de organ i respektive län som kallas trafikhuvudman med en regional kollektivtrafikmyndighet (RKTM). I kollektivtrafiklagens förarbeten uttrycks bl.a. att strategiska beslut om kollektivtrafik ska fattas på politisk nivå för ökad insyn och bättre samordning med annan samhällsplanering. Mer operativa uppgifter som att upphandla kollektivtrafik får utföras av aktiebolag.

Med anledning av de krav som ställs på RKTM och i syfte att tydliggöra ansvarsfördelning och gränssnitt mellan landstinget, trafiknämnden och AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) föreslås ett antal ändringar i landstingsfullmäktiges reglemente med allmänna bestämmelser för landstingsstyrelsen och nämnder samt i SL:s ägardirektiv och bolagsordning.

Trafiknämnden har utsett en förvaltningschef med tillträde den 1 januari 2012. Inför tillträdet föreslås trafiknämnden besluta att ge SL i uppdrag att lämna förslag till inrättande av en förvaltningsorganisation hos trafiknämnden. SL får vidare i uppdrag att lämna förslag till vidtagande av erforderliga åtgärder i förvaltningsorganisationen med anledning av de ändringar som i övrigt föreslås vad gäller organisation och fördelning av ansvar och uppgifter.

SL föreslås få i uppdrag att utarbeta förslag till ny delegationsordning för trafiknämnden, att se över det avtal om utförande av administrativa tjänster till trafiknämnden som upprättats SL och trafiknämnden respektive mellan SL och färdtjänstavdelningen inom landstingsstyrelsens förvaltning.

### **Ärendets beredning**

Ärendet har behandlats i SL:s styrelse den 11 oktober 2011. Beredningen för färdtjänst och tillgänglighet har informerats om ärendet den 18 oktober 2011.

## Förslag och motivering

### **Landstinget som regional kollektivtrafikmyndighet och förslag till fördelning av ansvar och uppgifter**

Enligt kollektivtrafiklagen ansvarar landstinget i Stockholms län ensamt för den lokala och regionala kollektivtrafiken. Landstinget ansvarar även för persontransporter enligt lagen (1997:736) om färdtjänst, sedan länets kommuner överlåtit sina uppgifter enligt nämnda lag till landstinget.

Landstinget och kommunerna kan komma överens om annan ansvarsfördelning än ovan. Någon sådan överenskommelse har dock inte träffats, varför landstinget är ensamt ansvarigt. Av detta följer enligt kollektivtrafiklagen att landstinget är RKTМ.

#### *Fullmäktige*

Det förhållandet att lagen pekar ut landstinget som RKTМ innebär att det är landstinget som juridisk person som är RKTМ. Fullmäktige har möjlighet att organisera RKTМ:s uppgifter i en nämnd. Genom detta ärende föreslås fullmäktige besluta att uppdra åt trafiknämnden att fullgöra landstingets uppgifter som RKTМ.

Ett uppdrag enligt ovan innebär vissa begränsningar för trafiknämnden som följer av kommunallagen. Bland annat ska ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt hänskjutas till fullmäktige. Antagande och uppdatering av det trafikförsörjningsprogram som införs genom kollektivtrafiklagen får anses utgöra ett sådant beslut av principiell beskaffenhet som är förbehållet fullmäktiges beslut.

#### *Trafiknämnden*

Trafiknämnden föreslås att, med undantag för frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, fullgöra landstingets uppgifter som RKTМ enligt kollektivtrafiklagen, inkluderande att godkänna strategiska och övergripande frågor hänförliga till den regionala kollektivtrafiken. Det kan t.ex. innefatta godkännande av trafikplaner, idéstudier och förstudier för utbyggnad av kollektivtrafiken eller planer som styr och målsätter kollektivtrafikverksamheten.

Till trafiknämndens ansvarsområde hör vidare att besluta om allmän trafikplikt samt att avge rapporter och andra upplysningar till den myndighet som kommer att utöva tillsyn över de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. I Ds 2011:19, *Komplettering av kollektivtrafiklagen*, som ännu inte lett till lagstiftning, föreslås Transportstyrelsen bli tillsynsmyndighet.

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17

Trafiknämndens uppdrag vad gäller upphandlingar utvecklas under rubriken nedan ("SL").

*SL*

Fullmäktige föreslås uppdra åt SL, i enlighet med de möjligheter som ges enligt kollektivtrafiklagen, att ingå avtal om allmän trafik, att genomföra upphandlingar av varor, tjänster och entreprenader samt att genomföra upphandlingar av erforderliga persontransport- och samordningstjänster (färdtjänst). SL föreslås även få i uppdrag att i övrigt – med de begränsningar som följer av kommunallagen avseende beslut av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, bolagsordning och specifika ägardirektiv – fatta de beslut, ingå de överenskommelser och vidta de åtgärder som krävs för att fullgöra nämnda uppdrag.

SL föreslås således svara för den operativa driften, utförandet, av kollektivtrafiken till lands samt av färdtjänst. Ägaren föreslås dock att i bolagsordning och specifika ägardirektiv tydliggöra att SL har att beakta av landstinget fastlagda mål, policies, budget och andra styrdokument. Vidare ansvarar SL för att trafiknämnden bereds möjlighet att godkänna strategiska och övergripande frågor hänförliga till SL:s verksamhet.

Uppdraget att genomföra upphandlingar avseende färdtjänstverksamheten, vilka sker i trafiknämndens namn, har genom tidigare fullmäktigebeslut ålagts SL (LS 0930-0231). Vad gäller upphandlingar avseende kollektivtrafiken till lands är SL upphandlande enhet. I enlighet med tidigare beslut i fullmäktige och i enlighet med de möjligheter som ges enligt kollektivtrafiklagen att överlåta befogenhet att upphandla kollektivtrafik och färdtjänsttransporter till aktiebolag, föreslås SL fortsatt genomföra upphandlingar avseende färdtjänstverksamheten i trafiknämndens namn samt upphandlingar avseende kollektivtrafiken till lands i eget namn. I syfte att säkerställa att trafiknämndens strategier och överväganden genomsyrar de upphandlingar som SL genomför föreslås dock att trafiknämnden, innan SL startar en strategisk och/eller en betydande upphandling, ska godkänna att sådan upphandling startas. Vilka upphandlingsärenden som är av sådan vikt att trafiknämndens godkännande förutsätts ska ankomma på trafiknämnden att avgöra i samband med nämndens årliga godkännande av SL:s upphandlingsplan.

I SL:s uppdrag från ägaren föreslås vidare ingå att utreda och till trafiknämnden tillhandahålla förslag till beslut avseende t.ex. strategisk planering och trafikförsörjningsprogram, att bistå trafiknämnden med erforderliga samråd, samverkan och infrastrukturdiskussioner samt att bistå trafiknämnden med handläggning av anmälningar om avsikt att på kommersiell grund bedriva kollektivtrafik och med avanmälningar av desamma.

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17

## **Landstingsbidrag och rapportering**

Landstingsfullmäktige fördelar landstingsbidragen för trafikverksamheten via trafiknämnden. Denna ordning, innebärande att trafiknämnden uppdras att vidarefördela landstingsbidragen till ingående enheter, föreslås bestå.

Som en konsekvens härav redovisas trafiknämndens resultatenheter såväl separat som samlat för nämnden på basis av de ingående verksamheternas fastställda rapportering.

## **Förslag till ändringar i reglementet vad gäller trafiknämnden**

Ovanstående förslag till fördelning av ansvar och uppgifter föranleder följande justeringar av reglementet vad gäller trafiknämnden.

I reglementets 45 § markeras i första stycket att nämnden fullgör landstingets uppgifter som regional kollektivtrafikmyndighet enligt lagen (2010:1065) om kollektivtrafik och ansvarar för kollektivtrafiken på land, till sjöss samt för särskilt anordnade transporter.

I andra stycket markeras bl.a. nämndens ansvar för strategiska och övergripande frågor och uppföljning av verksamheten och att nämnden har att tillse att förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram utarbetas. Som ovan nämnts är det landstingsfullmäktige som ska anta trafikförsörjningsprogram.

I paragrafen anges vidare att trafiknämnden ansvarar för landstingets beslut om allmän trafikplikt.

I 49 och 50 §§ i nuvarande reglemente anges att trafiknämndens beredningar har i uppdrag att följa upp avtal. Detta uppdrag har, sedan beredningarna inrättades och såvitt avser SL:s verksamhet, i praktiken utförts inom ramen för bolagets avtalsuppföljning. Det föreslås därför att uppdraget renodlas och förtydligas såtillvida att det operativa uppdraget åvilar SL. Detta förslag föranleder en strykning i nämnda paragrafer. Förslaget är väl i linje med kollektivtrafiklagen som tydligt skiljer mellan strategiska ärenden (för myndigheten) och operativa ärenden (för bolagen). Den strategiska uppföljningen åvilar trafiknämnden.

I övrigt sker endast vissa redaktionella ändringar i reglementet. Se [bilaga 1](#) för en ändringsmarkerad version av reglementet.

Det kan beträffande färdtjänst noteras att nya beslut inte krävs i kommunerna enbart som en följd av kollektivtrafiklagens ikraftträdande, för att landstinget

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17

efter den 1 januari 2012 ska behålla från kommunerna tidigare överlåtna uppgifter enligt färdtjänstlagen.

## **Förslag till ändringar i bolagsordning och specifika ägardirektiv för SL**

Ovanstående förslag till fördelning av ansvar och uppgifter föranleder följande justeringar av SL:s ägardirektiv och bolagsordning.

I bolagsordningen och ägardirektiven markeras SL:s mandat att på uppdrag av landstinget upphandla erforderliga varor, tjänster och entreprenader, att ingå avtal om allmän trafik, att genomföra upphandlingar av erforderliga persontransport- och samordningstjänster samt att i övrigt fatta de beslut, ingå de överenskommelser och vidta de åtgärder som krävs för att fullgöra nämnda uppdrag.

De föreslagna ägardirektiven tydliggör att det i SL:s uppdrag ingår att, i fråga om strategiska och övergripande frågor, bereda trafiknämnden möjlighet att godkänna sådana frågor. Vidare innefattar SL:s uppdrag att bistå trafiknämnden i vissa avseenden, t.ex. i utredning av vissa ärenden, med samråd, infrastrukturdiskussioner samt med handläggning av anmälningar om avsikt att på kommersiell grund bedriva kollektivtrafik och avanmälningar av desamma.

Ägardirektiven föreslås vidare tydliggöra gränssnittet mellan SL och trafiknämnden vad avser upphandlingar och avtal. Trafiknämnden ska innan SL startar en strategisk och/eller en betydande upphandling godkänna att sådan upphandling startas. Vilka upphandlingsärenden som är av sådan vikt att trafiknämndens godkännande förutsätts ska ankomma på trafiknämnden att avgöra i samband med nämndens årliga godkännande av SL:s upphandlingsplan.

I nuvarande version av ägardirektiven anges att verksamheten följs upp utifrån ett antal intressentperspektiv. Detta avsnitt föreslås utgå med anledning av att SL:s strategiska plattform ersatts av en ny strategisk karta där uppföljning och målstyrning sker på ett annorlunda sätt.

I övrigt sker endast vissa redaktionella ändringar. Se bilagorna 2 och 3 för ändringsmarkerade versioner av bolagsordning och ägardirektiv.

### **Kollektivtrafiken till sjöss**

Det kan bli aktuellt för trafiknämnden att i ett separat ärende återkomma med förslag till liknande ändringar rörande Waxholmsbolaget, *Waxholms Ångfartygs*

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17

AB, om riksdagen beslutar att kollektivtrafiklagen ska omfatta kollektivtrafik till sjöss.

En sådan utvidgning har föreslagits av Näringsdepartementet i departementspromemorian Ds 2011:19, *Komplettering av kollektivtrafiklagen*.

I detta sammanhang bör dock nämnas att trafiknämnden, oaktat att lagstiftning enligt ovan ännu inte är på plats, har ansvar för kollektivtrafiken till sjöss (se reglementet 45 §).

### **Trafiknämndens administration**

Som ovan anförts uttrycks i förarbetena till kollektivtrafiklagen bl.a. att strategiska beslut om kollektivtrafik ska fattas på politisk nivå för ökad insyn och bättre samordning med annan samhällsplanering. Vidare förutsätts att RKTM:s uppgifter utförs i förvaltningsform. Mer operativa uppgifter som att upphandla kollektivtrafik får dock även i fortsättningen utföras av aktiebolag.

Mot ovanstående bakgrund föreslås att en förvaltning inrättas hos trafiknämnden, t.ex. för att fatta beslut på delegation, sköta vissa uppgifter inför nämndens beslut, hantera göromål såsom postöppning, diarieföring, arkivföring m.m. Nämndadministrationen, kallelser m.m. till sammanträden i trafiknämnden, utskottet och beredningarna, bör också skötas av personal anställd i trafiknämndens förvaltning.

Trafiknämnden har utsett en förvaltningschef med tillträde den 1 januari 2012. Inför tillträdet föreslås trafiknämnden uppdra åt SL genom särskilda att-satser att

- lämna förslag till inrättande av en förvaltningsorganisation hos trafiknämnden,
- lämna förslag till vidtagande av erforderliga åtgärder i förvaltningsorganisationen med anledning av trafiknämndens ansvar att fullgöra landstingets uppgifter som regional kollektivtrafikmyndighet,
- återkomma till nämnden med förslag till beslut om delegationsordning som kan träda i kraft den 1 januari 2012,
- se över och i förekommande fall lämna förslag till ändringar i det avtal om utförande av administrativa tjänster till trafiknämnden som upprättats mellan SL och trafiknämnden respektive mellan SL och färdtjänstavdelningen inom landstingsstyrelsens förvaltning.

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17

Som ovan berörts utgår kollektivtrafiklagen ifrån en förändrad roll- och ansvarsfördelning vad avser den politiska styrningen av kollektivtrafiken och dagens länstrafikbolag. Trafiknämnden föreslås därför uppdra åt SL att senast den 30 maj 2012 återkomma med förslag om vilka funktioner inom SL som bör flyttas över till trafiknämndens förvaltning.

Frågan hur nämndens förvaltning ska se ut får analyseras närmare av förvaltningschefen, som ges i uppdrag från nämnden att vidta de åtgärder kring den inre organisationen som är behövliga.

Beroende på hur trafiknämndens egen förvaltning gestaltas, kan det komma att visa sig ändamålsenligt att färdtjänstavdelningen – som organiserats som en enhet under landstingsstyrelsens avdelning SLL Juridik och upphandling – flyttas över till trafiknämndens förvaltning. I detta ligger också att föra över befintligt stöd såsom postöppning, diarieföring, arkivföring m.m. beträffande färdtjänstangelägenheter till trafiknämndens förvaltning. Ett bemyndigande bör av landstingsstyrelsen ges till landstingsdirektören, eller den landstingsdirektören utser, att vidta de åtgärder som kan komma att behövas i dessa delar. Motsvarande bemyndigande bör ges till SL.

Det kan även komma att visa sig lämpligt att flytta det konto för färdtjänstverksamhet som för närvarande finns hos landstinget centralt till trafiknämnden.

Det kan poängteras att trafiknämndsärenden som innebär myndighetsutövning mot enskild kräver en särskild arbetsordning för att hos SL anställd personal ska kunna bistå med olika förberedande åtgärder inför trafiknämndens beslut. Det ankommer på förvaltningschefen att ta ställning till om och i så fall i vilken utsträckning hos SL anställda personer bör anlitas av trafiknämnden i sådana situationer.

### **Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning**

Ärendet medför inga konsekvenser för personer med funktionsnedsättning.

### **Konsekvenser för miljön**

Ärendet medför inga konsekvenser för miljön.

TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17**Förslag till beslut**

Trafiknämnden föreslås besluta föreslå landstingsstyrelsen att föreslå landstingsfullmäktige besluta

- att godkänna föreslagna ändringar i reglemente för landstingsstyrelsen och nämnder i enlighet med vad som framgår av bilaga 1,
- att godkänna föreslagna ändringar i bolagsordning för AB Storstockholms Lokaltrafik i enlighet med vad som framgår av bilaga 2,
- att godkänna föreslagna ändringar i specifika ägardirektiv för AB Storstockholms Lokaltrafik i enlighet med vad som framgår av bilaga 3,
- att utfärda instruktion till stämooombudet att på bolagsstämma i AB Storstockholms Lokaltrafik rösta för ändring av bolagsordning samt antagande av specifika ägardirektiv enligt detta beslut som kan träda ikraft den 1 januari 2012.

Trafiknämnden föreslås besluta föreslå landstingsstyrelsen, under förutsättning av landstingsfullmäktiges beslut enligt ovan, besluta

- att uppdra åt landstingsdirektören eller den landstingsdirektören utser att vidta de åtgärder som kan behövas i landstingsstyrelsens förvaltningsorganisation.

Trafiknämnden föreslås, under förutsättning av landstingsfullmäktiges beslut enligt ovan, besluta att uppdra åt SL, eller den SL utser,

- att lämna förslag till inrättande av en förvaltningsorganisation hos trafiknämnden,
- att lämna förslag till vidtagande av erforderliga åtgärder i förvaltningsorganisationen med anledning av trafiknämndens ansvar att fullgöra landstingets uppgifter som regional kollektivtrafikmyndighet,
- att senast den 30 maj 2012 återkomma till nämnden med förslag om vilka funktioner inom SL som bör flyttas över till trafiknämndens förvaltning,
- att vidta de åtgärder som kan behövas i SL:s organisation,



TJÄNSTEUTLÅTANDE  
2011-10-17

- att utarbeta förslag till ny delegationsordning för trafiknämnden som kan träda ikraft den 1 januari 2012,
- att se över och i förekommande fall lämna förslag till ändringar i det avtal om utförande av administrativa tjänster till trafiknämnden som upprättats mellan AB Storstockholms lokaltrafik och trafiknämnden respektive mellan AB Storstockholms lokaltrafik och färdtjänstavdelningen inom landstingsstyrelsens förvaltning,
- att förklara paragrafen omedelbart justerad.

  
Madeleine Raukas  
tf verkställande direktör

  
Sara Catoni  
chefsjurist

### Bilagor

- Bilaga 1 Förslag till ändringar i reglemente för landstingsstyrelse och nämnder
- Bilaga 2 Förslag till ändringar i bolagsordning för SL
- Bilaga 3 Förslag till ändringar i specifika ägardirektiv för SL